

KONKURSSIASIAMIEHEN TOIMISTO

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2007

KONKURSSIASIAMIEHEN TOIMISTO

Bulevardi 30 B 2 krs.

PL 157

000121 HELSINKI

Puhelin

010 366 5111

Telefaksi

010 366 5110

Internet

www.konkurssiasiamies.fi

1. Johdon katsaus

Oikeusministeriön yhteydessä toimii konkurssipesien hallinnon valvontaa ja julkisselvityksiä varten konkurssiasiamies. Konkurssiasiamiehen tulee tarpeellisessa laajuudessa seurata yrityksen saneerausmenettelyjen toimeenpanoa.

Vuoden 2007 aikana pantiin vireille 2 258 konkurssia, mikä on 1 % vähemmän vuotta aiemmin. Yrityssaneerauksia pantiin vireille 306, mikä on 1 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Kaiken kaikkiaan insolvenssiasioden määrä käräjä-oikeuksissa on koko 2000 luvun ollut lähes samalla, kohtuullisen alhaisella tasolla.

Konkurssiasiamiehen toiminnan keskeinen painopistealue on ollut uuden konkurssilain mukaisten julkisselvitysmenettelyjen käynnistäminen ja järjestelmän kehittäminen. Julkisselvityksiä käynnistetään vuoden 2007 aikana 47 konkurssipesässä. Näiden perusteella konkurssisiin liittyviä talousrikoksia saatiin esitutkinnan piiriin ja käynnistettiin velkojien etua turvaavia takaisinsaantioikeudenkäyntejä. Julkisselvitystoiminnan tulokset ja vaikuttavuus voidaan arvioida vasta pidemmän aikavälin kokemusten perusteella.

Uuden konkurssilain soveltamista koskeva ohjeistus ja neuvonta ovat edelleen olleet tärkeällä sijalla konkurssiasiamiehen toiminnassa. Konkurssiasiamiehen kannanottoja konkurssilain soveltamisesta julkaistaan toimiston internet-sivuilla.

Yrityssaneerausasiat ovat olleet enenevässä määrin esillä. Yrityssaneerailain muutos tuli voimaan 1.6.2007 ja sen myötä konkurssiasiamiehelle tulee toimittaa perusselvitys jokaisesta yrityssaneerauksesta. Konkurssiasiamies on käynnistänyt yrityssaneerausmenettelyjen seurannan ja on kartoittamassa niitä asioita, joihin valvonnassa tulee puuttua. Yhdessä konkurssiasiaien neuvottelukunnan kanssa on laadittu hyvää saneeraustapaa koskeva suositus selvittäjille.

Konkurssiasiamiehen toiminta-ajatus, tehtävät, arvot ja tavoitteet on saatu kertomusvuonna kirjoitetuksi koko henkilöstön yhteisen kehittämisprojektin tuloksena. Toimiston arvoiksi kiteytettiin asiantuntemus, oikeudenmukaisuus, yhteistyö ja palvelu.

Toimistossa laadittiin selvitys sataan rauenneeseen konkurssiin liittyvistä talousrikoksista annetuista tuomioista. Selvitys oli jatko vuonna 2000 konkurssiasiamiehen toimistossa samoista konkurseista tutkintapyyntöjen perusteella laadittuun tutkimukseen.

2. Vaikuttavuus

Konkurssiasiamiehen toimistolla on kolme keskeistä vaikuttavuustavoitetta: Hyvän pesänhoitokäytännön aikaansaaminen, konkurssisiin liittyvän harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunta sekä hyvän selvittäjäntavan aikaansaaminen yrityssaneerauksissa.

Näihin vaikuttavuustavoitteisiin liittyviä suoritteita on käsitelty kohdassa 4.

Julkisselvitysten ja erityistarkastusten keskeiseksi vaikuttavuustavoitteeksi on valittu konkurssissa havaitun talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunta. Julkisselvitys- ja erityistarkastuskohteiden valinnan kriteerit on määritelty tätä silmällä pitäen. Julkisselvitysten kohteena on pääasiassa sellaisia varattomia konkurssipesiä, joissa velallisen toiminnassa havaitaan viitteitä törkeistä talousrikoksista, välikäsien käyttämisestä liiketoiminnassa tai saman henkilön toistuvasti tekemistä konkurssista.

Julkisselvitys kestää arviolta keskimäärin viisi vuotta. Julkisselvitysten vaikuttavuudesta ei siten ole vielä käytettävissä riittäviä tietoja. Julkisselvityksillä pystytään kuitenkin saattamaan vähävaraisiin konkurssisiin liittyvät törkeimmät väärinkäytökset asianmukaisesti poliisin tutkittaviksi.

3. Toiminnallinen tehokkuus

Konkurssiasiamiehen toimiston määrärahat ja kustannukset ovat kehittyneet seuraavasti:

Vuosi	palkat	toimintamenot	yhteensä
2005	577 100	525 952	1 103 052
2006	609 284	508 154	1 117 438
2007	613 775	566 886	1 180 661

Konkurssiasiamiehen toimiston henkilötyövuosimäärä pysyi ennallaan 10 henkilötyövuodessa.

Vireille pantujen konkurssien ja yrityssaneerausten määrä on kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	Konkurssit	Yrityssaneeraukset
2005	2 278	269
2006	2 285	302
2007	2 258	306

Toiminnan kustannukset ovat nousseet noin 5,5 %. Kustannuksia on nostanut erityisesti palkkatason nousu ja määräaikaisen vuokrasopimuksen uusiminen. Konkurssien ja yrityssaneerausten määrä on pysynyt käytännössä ennallaan.

Julkisselvitysmenettelyn kustannuksia on maksettu valtion varoista, kustannuksia on peritty takaisin valtiolle ja julkisselvityspesistä on jaettu varoja velkojille seuraavasti:

Vuosi	Maksettu	Peritty valtiolle	Jaettu velkojille
2005	69 295	84	-
2006	106 972	11 665	574 943
2007	118 946	1 887	203 503

Vasta muutamia julkisselvityksiä on saatettu loppuun, eikä julkisselvitysjärjestelmän taloudellisesta tuloksesta voida tehdä varmoja päätelmiä. Alustavan arvion mukaan julkisselvityspesihin näyttäisi kertyvän varoja vähintään yhtä paljon kuin valtion varoista maksetaan julkisselvityskustannuksia. Alustavan arvioin mukaan noin kolmasosa julkisselvityksistä kattaa omat kustannuksensa niin, ettei valtion varoja ole tarpeen lainkaan käyttää kustannusten kattamiseen.

Konkurssiasiamiehen määräyksestä suoritettujen erityistarkastusten kustannuksia maksettiin valtion varoista ja perittiin takaisin valtiolle seuraavasti:

Vuosi	Maksettu	Peritty valtiolle	Takaisinperintä %
2005	347 263	104 472	30,1
2006	329 714	85 663	26,0
2007	363 576	84 744	23,3

Erityistarkastuksiin käytettävien määrärahojen osalta toimisto on nettobudjetoitu. Vuoden 2007 osalta oli erityistarkastuskustannusten takaisinperinnäksi budjetoitu 100 000 euroa. Takaisinperinnän kertymäksi muodostui 84 744 euroa. Takaisinperinnän väheneminen johtuu siitä, että maksettujen tarkastus-kustannusten määrä on viime vuosina pienentynyt.

4. Toiminta ja tulokset

Konkurssipesien hallinnon valvonta

Konkurssiasiamiehen keskeisin tehtävä on konkurssipesien hallinnon valvonta. Konkurssipesien hallinnon valvonnassa on keskitytty uuden konkurssilain käyttöönottovaiheen ohjeistukseen. Valvonta tapahtuu toisaalta konkurssipesistä säännönmukaisesti toimitettavia asiakirjoja seuraamalla ja toisaalta neuvomalla ja ohjaamalla pesänhoitajia, velallisia, velkojia ja muita tahoja yhteydenottojen pohjalta eri pesänhoidon ongelmatilanteissa. Päivittäinen neuvonta tapahtuu pääosin puhelimitse tai sähköpostitse. Toimiston virkamiehet ovat osallistuneet lukuisiin hyvää pesänhoitotapaa edistäviin koulutustilaisuuksiin, neuvotteluihin ja velkojainkokouksiin. Toimiston internetsivulla on "Konkurssiasioista kysyttyä" osio, johon on kerätty

konkurssiasiamiehen tulkintasuosituksia hyvästä pesänhoitotavasta. Sivulla on vierailut 5 000 -10 000 kävijää kuukaudessa.

Havaittuihin pesänhoidon laiminlyönteihin tai väärinkäytöksiin on puututtu ohjein ja tarvittaessa hakemalla pesänhoitajan vapautusta tehtävästään.

Tähän toimintaan liittyvien toimenpiteiden määrä on huomattava, mutta niitä ei ole niiden luonteesta johtuen juurikaan erikseen tilastoitu. Toimenpiteiden määrä on riippuvainen konkurssien määrän kehityksestä, jota on kuvattu edellä kohdassa 3. Uuden konkurssilain myötä konkurssit raukeavat entistä useammin, mikä on lisännyt konkurssin raukeamisesta ja pesänhoitajan palkkioista annettavia lausuntoja ja konkurssiasiamiehen toimiston vastuuta velallisen toiminnan selvittämisessä.

Konkurssipesien tarkastukset

Raukeavien ja vähävaraisten konkurssipesien erityistarkastuksia on edelleen tehty konkurssivelallisen konkurssia edeltävien väärinkäytösten selvittämiseksi. Tarkastuksia on nyt paljolti teetetty julkisselvityksen tarpeisiin.

Konkurssiasiamiehen toimiston tarkastustoiminta on kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	Velallisen tarkastukset	Konkurssipesien tarkastukset	Yhteensä
2005	73	17	90
2006	83	18	101
2007	80	10	90

Oikeusministeriön kanssa sovittu tulostavoite oli vähintään 85 erityistilintarkastuksen teettäminen vähävaraisissa konkurssipesissä. Tulostavoite saavutettiin.

Helsinkiläinen telemarkkinointialan yritys asetettiin konkurssiin vuonna 1999. Konkurssin alkaessa yhtiössä oli varoja 17 euroa. Konkurssiasiamies teetti velallisen toiminnan erityistarkastuksen ja avusti konkurssipesää yhtiön toiminnan selvittämisessä Espanjassa. Erityistarkastushavaintojen ja poliisin suorittaman esitutkinnan perusteella vaikutti ilmeiseltä, että yhtiön todellinen omistaja oli siirtänyt yhtiön varoja omistamiinsa espanjalaiseen ja gibraltarlaiseen yhtiöön vajaan 700 000 euron edestä ja aiheuttanut samalla yhtiön maksukyvyttömäksi tulemisen. Seuranneessa oikeudenkäynnissä kaksi henkilöä tuomittiin törkeästä velallisen epärehellisyydestä vankeusrangaistukseen sekä 1 286 000 euron rikosperusteiseen vahingonkorvaukseen konkurssipesälle. Vahingonkorvaus on peritty konkurssipesälle täysimääräisesti ja tilitetty konkurssikustannuksilla vähennettynä yhtiön velkojille. Konkurssiasiamies käytti velallisen toiminnan selvittämiseen erityistarkastusvaroja 5 100 euroa, mikä summa on peritty konkurssipesältä takaisin valtiolle.

Toimistossa tehtiin selvitys rauenneisiin konkurssisiin sisältyvistä rikoksista. Selvitys saattoi loppuun toimistossa vuonna 2000 tehdyn tutkimuksen, jossa

tehtiin erityistarkastus sadassa rauenneessa konkurssissa ja laadittiin tutkintapyynnöt tarkastuksessa esiin tulleista rikoksista. Selvitys vahvisti vuoden 2000 tutkimuksen tulokset, joiden mukaan noin 40 %:ssa rauenneista konkurseista on tehty talousrikos, joka esitutkintaan saatettuna johtaa langettavaan tuomioon. Rikoksella aiheutettu vahinko oli keskimäärin 43 000 euroa. Tutkimusraportti on julkaistu Defensor Legis –lehdessä 1/2008 ja se on saatavissa myös konkurssiasiamiehen toimistolta.

Julkisselvitykset

Konkurssimenettelyä voidaan konkurssiasiamiehen hakemuksesta jatkaa julkisselvityksenä, jos sitä voidaan pitää perusteltuna pesän vähävaraisuuden taikka velalliseen tai konkurssipesään kohdistuvien selvitystarpeiden vuoksi. Konkurssiasiamies määrää julkisselvittäjän, joka konkurssiasiamiehen valvonnassa ja kuluvastuulla selvittää konkurssipesän.

Julkisselvityksen ja erityistarkastuksen kohteeksi on valittu konkurseja, joissa on ollut syytä epäillä törkeitä talousrikoksia, saattohoitoa ja konkurssien ketjuttamista. Vakavimmat tapaukset on näin pystytty saattamaan esitutkintaan.

Julkisselvitysten määrä on kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	Aloitettut julkisselvitykset	Lopetetut julkisselvitykset
2005	54	2
2006	68	6
2007	47	22

Oikeusministeriön kanssa sovittu tulostavoite oli vähintään 50 uuden julkisselvityksen käynnistäminen. Määrällistä tulostavoitetta ei aivan saavutettu mutta julkisselvitys käynnistettiin kaikissa konkurseissa, joissa se arvioitiin tarkoituksenmukaiseksi.

Vuonna 2004 aloitettiin julkisselvitys pirkanmaalaisessa rakennusliikkeessä, jonka konkurssipesä oli varaton. Pesässä teetettiin erityistarkastus valtion varoin. Tarkastuksessa esiin tulleiden seikkojen johdosta julkisselvittäjä nosti takaisinsaantikanteen velallisen läheistahoja vastaan ja teki velallisen toiminnasta tutkintapyynnön. Seuranneessa rikosoikeudenkäynnissä velallisen edustajat tuomittiin törkeästä velallisen epärehellisyydestä, velallisen petoksesta, törkeästä kirjanpitorikoksesta, verorikkomuksesta ja rekisterimerkintärikoksesta vankeusrangaistuksiin minkä lisäksi heidät määrättiin kolmeksi vuodeksi liiketoimintakieltoon. Pesään kertyi rikosperusteista vahingonkorvausta 83 000 euroa ja takaisinsaannin perusteella 45 000 euroa. Julkisselvityskustannukset olivat kaikkiaan 19 000 euroa ja velkojille tilitettiin jako-osuuksina 111 000 euroa. Valtiolle palautettiin sen varoista maksetut erityistarkastus- ja julkisselvityskulut 9 000 euroa.

Pesänhoitajien vapauttaminen tehtävästään

Konkurssipesän pesänhoitajien vapauttamiseen tehtävästään ei ole viime vuosina ilmennyt aihetta yhtä usein kuin konkurssiasiamiehen toiminnan alkuaikoina. Kuluvana vuotena ei pesänhoitajia ole tarvinnut vapauttaa pesänhoitajan epäillyn rikoksen vuoksi.

Konkurssiasiamiehen aloitteesta pesänhoitajia on vapautettu tehtävistään seuraavasti:

Vuosi	Pesänhoitajat	Pesien lukumäärä
2005	5	9
2006	7	28
2007	6	10

Vapauttamisperusteina ovat kertomusvuonna olleet neljän pesänhoitajan osalta laiminlyönnit ja kahden osalta kuolema.

Vuodesta 1996 lähtien konkurssiasiamiehen aloitteesta on vapautettu yhteensä 103 pesänhoitajaa 236 konkurssipesästä.

Koulutustoiminta

Koulutusta on annettu koulutuslaitosten ja yhteistyökumppaneiden koulutustilaisuuksissa. Koulutuksen aiheina olivat pääasiassa uusi konkurssilaki, julkisselvitys, yrityssaneerauslain muutokset ja suositus selvittäjän asemasta ja tehtävistä.

Konkurssiasiamiehen toimiston edustajat ovat toimineet kouluttajina seuraavasti:

Vuosi	Koulutustilaisuudet
2005	29
2006	35
2007	32

Kansainväliset yhteydet

Konkurssiasiamiehen toimisto on aktiivisesti ylläpitänyt kansainvälisiä suhteita ja on osallistunut seuraaviin tilaisuuksiin:

- International Exchange of Experience. IEEI, vuosittainen kokous, Berliini 23.-25.5.2007, Eeva Arko-Koski
- International Association of Insolvency Regulators, IAIR, vuosikonferenssi, Bangkok, 2.-5.9.2007, Eeva Arko-Koski ja Harri Hämäläinen

- Pohjoismainen ulosotto- ja konkurssiviranomaisten kokous, Tukholma, 12.-14.9.2007, Marina Vatanen
- Latvian oikeusministeriön ja Insol Europan insolvenssikonferenssi, Riika, 22.-23.9.2007, Eeva Arko-Koski
- Stockholm University, Centre for Commercial Law, Insolvenssymposium, Tukholma, 15.10.2007, Eeva Arko-Koski

Konkurssiasiamiehen toimiston vieraina kävivät EU-koulutusohjelman puitteissa romanialainen konkurssituomari Gabriela Comsa 2.10.2007 ja Ruotsin konkurssivalvontaviranomaisen edustajat 11.10.2007.

5. Henkilöstö

Vuonna 2007 toimiston henkilökuntaan kuului konkurssiasiamies, toimistopäällikkö, kuusi konkurssiylitarkastajaa ja kaksi sihteeriä. Näissä tehtävissä ovat vuoden 2007 aikana työskennelleet:

konkurssiasiamies	Eeva Arko-Koski
toimistopäällikkö	Harri Hämäläinen
konkurssiylitarkastajat	Petri Hirsimaa Riitta Hämäläinen Tuomo Kare Antti Kurikka Mikko Penttinen vs. Pekka Pulkamo Marina Vatanen
osastosihteeri	Anneli Rauhaniemi
toimistosihteeri	Tiina Narvanne vv. Pirjo Sunnari vs.

Toimiston henkisten voimavarojen hallintaa ja kehitystä kuvaavat tunnusluvut ovat kehittyneet seuraavasti:

KONKURSSIASIAMIEHEN TOIMISTON HENKILÖSTÖVOIMAVARAT	Toteutunut 2005	% osuus	Toteutunut 2006	% osuus	Toteutunut 2007	% osuus	vert. ed. v.
1.Henkilöstömäärä, rakenne ja kulut							
henkilötyövuodet (sis. työllisyysvaroin palkatut ja korkeakouluharjoittelijat)	10,1		10,2		10,2		0,0
henkilöstömäärä	10		11		11		0,0
naiset	5	50,0	5	45,5	6	54,5	1,0
miehet	5	50,0	6	54,5	5	45,5	-1,0
vakinaiset	8	80,0	8	72,7	9	81,8	1,0
naiset	4	40,0	4	36,4	5	45,5	1,0
miehet	4	40,0	4	36,4	4	36,4	0,0
määräaikaiset	2	20,0	3	27,3	2	18,2	-1,0
naiset	1	10,0	1	9,1	1	9,1	0,0
miehet	1	10,0	2	18,2	1	9,1	-1,0
kokoaikaiset	10	100,0	11	100,0	11	100,0	0,0
naiset	5	50,0	5	45,5	6	54,5	1,0
miehet	5	50,0	6	54,5	5	45,5	-1,0
osa-aikaiset		0	0	0,0	0	0,0	0,0
naiset		0	0	0,0	0	0,0	0,0
miehet		0	0	0,0	0	0,0	0,0
keski-ikä	44,7		44,9		46,5		1,6
naiset	45		46		46,7		0,7
miehet	44,4		44		46,4		2,4
yli 45-vuotiaiden osuus henkilöstöstä	50		54,5		72,7		18,2
tehty työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta %	83,2		76,3		80,0		3,7
kokonaistyövoimakustannukset €/vuosi	712 524		783 191		736 798		-6 %
tehdyn työajan palkat,% osuus palkkasummasta	85,8		85,6		86,1		0,5
välilliset työvoimakustannukset	211 686		236 404		234 736		-1 %
ja niiden % osuus tehdyn työajan palkoista	42,3		48,9		46,8		-2,2
2.Työhyvinvointi							
työtyytyväisyysindeksi							
vaihtuvuus							
lähtövaihtuvuus % (ulkoiset päätyneet palvelussuhteet)	9,1		0		9,1		9,1
tulovaihtuvuus % (ulkoiset alkaneet palvelussuhteet)	0		10		0,0		-10,0
työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen % henkilöstöstä	0		0		0		0
sairauspoissaolot, työpäivää/htv	2,4		2,0		4,5		2,5
työterveyshuolto, €/htv	280,6		206,2		519,3		152 %

3. Osaaminen				
koulutustasoindeksi	6,3	6,4	6,4	0,0
naiset	5,5	5,5	5,8	0,3
miehet	7	7,2	7,2	0,0
koulutuksen pituus, työpäivää/koulutettu	0	3,2	2,8	-0,4
koulutuspanostus, työpäivää/htv	0	1,9	2,7	0,8
koulutus ja kehittäminen, €/htv	417,1	1466,9	1818,2	24 %
henkilöstön arvo, €	9 235 347	9 913 186	8 303 617	-16 %

6. Tilinpäätösanalyysi

Toimintamenoissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Palkkojen jälkeen suurin menoerä on velallisen toiminnan selvittämiseksi teetetyistä erityistilintarkastuksista maksetut tilintarkastajien palkkiot. Niiden määrä vuonna 2007 on 363 576 euroa.

Nettotoimintamenoiksi oli budjetoitu 1 076 000 euroa. Menoja kertyi 1 105 538 euroa. Erotus voitiin kattaa aikaisempien vuosien säästöillä. Palkkamenot jäivät noin 33 000 euroa arvioitua pienemmäksi. Tämä johtuu lähinnä virkavapauksista ja sijaisten käytöstä. Erityistilintarkastuskustannusten takaisinperintä jäi suunnitellusta noin 15 000 euroa. Takaisinkertymä on alun perin budjetoitu liian suureksi, koska tarkastuksiin käytetty rahamäärä on pienentynyt toiminnan alkuvuosista ja siten myös mahdollisuudet takaisinperintään ovat aiempaa vähäisemmät. Erityistarkastuksiin käytettiin noin 13 000 € suunniteltua enemmän.

Vuokramenot nousevat noin 17 000 € yli suunnitellun, koska Helsingin toimiston määräaikainen vuokrasopimus uusittiin ja vuokratasoa tarkistettiin alkuvuodesta 2007. Henkilöstöpalvelut noussevat noin 13 000 € yli suunnitellun. Tämä johtuu koulutusmenojen kasvamisesta ja koko henkilöstön käsittäneestä työterveystarkastuksesta ja työpaikkaselvityksestä.

Tulostavoitteiden saavuttaminen

Edellä on jo käsitelty julkisselvitykseen ja erityistarkastuksiin liittyviä tulostavoitteita.

Yhdessä konkurssiasiaain neuvottelukunnan kanssa on annettu ohje selvittäjille yrityssaneerausasioissa.

Konkurssiasiamies on luonut toimintamallin yrityssaneerausasioiden seuranta varten.

Konkurssiasiamiehen toiminta-ajatus, arvot ja strategia on määritelty yhdessä koko henkilöstön kanssa.

Yhdessä valtakunnansyyttäjän kanssa on tehty oikeusministeriölle esitys konkurssilain muuttamisesta raukeavissa konkurseissa esiin tulevien vähäisempien talousrikosten saattamiseksi esitutkintaan (Työryhmän mietintö 30.9.2007: Konkurssiin liittyvän rikosepäilyn saattaminen esitutkintaan).

Konkurssiasiamies on osallistunut oikeusministeriön maksuhäiriöpolitiikkaa koskevaan strategiatyöhön

Ministeriön kanssa sovitut tulostavoitteet on pystytty saavuttamaan.

7. Allekirjoitus

Helsingissä 14.3.2008

Konkurssiasiamies

Eeva Arko-Koski